

SLOVENSKI PODJETNIŠKI SKLAD

**Analiza zagonskih podjetij
ob 10 letni podpori start up-ov**

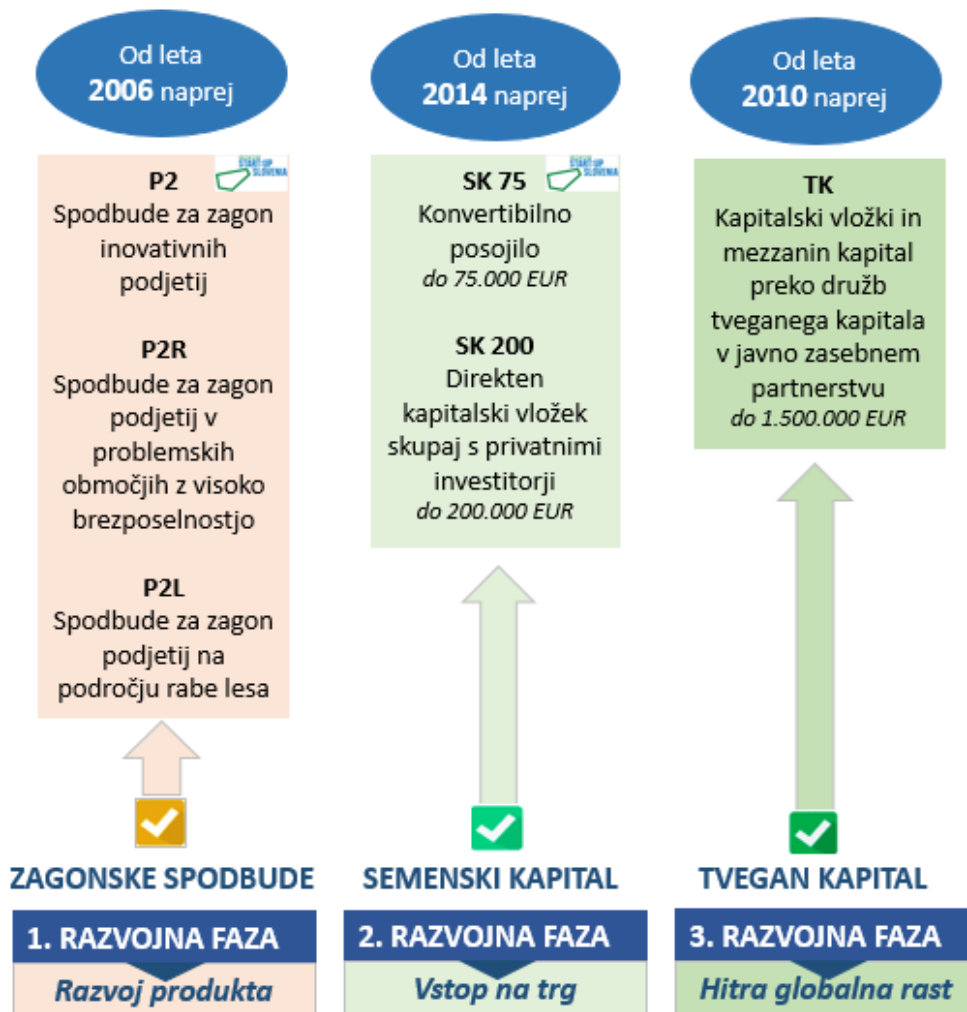
Maribor, maj 2016

Vsebina

1.	10 let podpore Start up podjetij	3
2.	Doseženi učinki podprtih Start up-ov	4
3.	Analiza ankete	5
3.1	Demografske značilnosti analiziranega vzorca start up podjetij	5
3.2	Ostale značilnosti analiziranega vzorca start up podjetij	7
3.3.	Analiza poslovanja analiziranih start up podjetij in njihovi načrti za rast	8
3.4.	Analiza razlogov za podjetniško pot	11
3.5.	Pomen Sklada za začetek podjetniške poti analiziranih start up-ov	13
3.6.	Nekaj nasvetov (Tag line-ov) za bodoče start up-ovce	15
4.	Primeri dobrih praks	16
4.1.	Podjetje Cosylab d.o.o.	16
4.2.	Podjetje Telkom-ot d.o.o.	16
4.3.	Podjetje Optiprint d.o.o.	17
4.4.	Podjetje Navteh d.o.o.	17
4.5.	Podjetje Acies bio d.o.o.	18

1. 10 let podpore Start up podjetij

Slovenski podjetniški sklad (v nadaljevanju Sklad) je javna finančna institucija, ki je v 100% lasti Republike Slovenije in deluje z namenom izboljšanja dostopa do finančnih virov mikro, malim in srednje velikim podjetjem (v nadaljevanju MSP) in prevzemanjem dodatnih tveganj za pospešitev rasti in razvoja MSP v Sloveniji. Sklad namenja posebno pozornost start up podjetjem s katero je pričel že v letu 2006 z enostavnimi zagonskimi nepovratnimi sredstvi. V 10 letnem obdobju podpore start up podjetij, se je ta širila iz 1. razvojne, v 2. razvojno in 3. razvojno fazo. Kronologija podpore Start up-ov je bila sledeča:

V celotnem spremljanem obdobju 2006-2015 je Sklad skupaj podprl **628 start up podjetij** in odobril **45 mio EUR** finančnih spodbud s katerimi so podjetja izvedla 74 mio EUR investicij v gospodarskem okolju.

2. Doseženi učinki podprtih Start up-ov

Sklad je ob izvedeni analizi ob 10 obletnici podpore Start up podjetij preveril **stopnjo preživetja** podjetij in ugotovil, da je na dan 31.12.2015 od 628 podprtih podjetij, bilo še vedno aktivnih **546 ali 87% podjetij**. Ta podjetja so v celotnem spremljanem obdobju na dan 31.12.2015 skupaj ustvarila **1.028 novih delovnih mest** oz. 1,9 novega delovnega mesta na podjetje. Sklad je s preprostim preračunom plačanih davkov od ustvarjenih novih delovnim mest izračunal, da so podjetja, ki so ustvarila nova delovna mesta skupaj plačala prispevkov in davkov v državni proračun za 43 mio EUR v 53 mesecih, kolikor je povprečna starost start up-ov, kar pomeni, da so državi skoraj v celoti povrnila vložena zagonska sredstva v podjetja.

Podjetja so z delovanjem na trgu ustvarila tudi sledeče finančne učinke:

KAZALNIK	Začetno stanje	Končno stanje	Indeks spremembe
Povprečen prihodek v EUR	54.000	230.000	4,3
Maksimalni prihodek v EUR	1.003.421	13.562.977	13,5
Povprečen dobiček v EUR	7.000	32.000	4,5
Maksimalni dobiček v EUR	114.294	5.782.857	50,5
Povprečna dodana vrednost na zaposlenega v EUR	15.000	44.000	3,0
Maksimalna dodana vrednost na zaposlenega v EUR	116.800	271.200	2,32

Glede na dosežene kazalnike so bila start up podjetja zelo uspešna. Nekaj izpostavljenih točk pregleda:

- 19 % podjetij ima višji prihodek od povprečja
- 70 % podjetij ustvarja dobiček
 - 16 % teh podjetij ustvarja nadpovprečni dobiček
- 15 % podjetij ima nadpovprečno dodano vrednost na zaposlenega.

3. Analiza ankete

Slovenski podjetniški sklad je v okviru 10 obletnice podpore start up podjetij, s pomočjo spletnega anketnega vprašalnika, ki je vseboval 37 vprašanj in je za izpolnjevanje zahteval v povprečju nekaj več kot pet minut časa, zbiral podatke s strani podprtih start up podjetij.

V vzorec raziskave so bila vključena s strani Sklada podprta start up podjetja, katerih podatke/naslove smo imeli na razpolago in ki so pridobila sredstva v obliki zagonskih spodbud, semenskega kapitala ali lastniških vložkov preko družb tveganega kapitala.

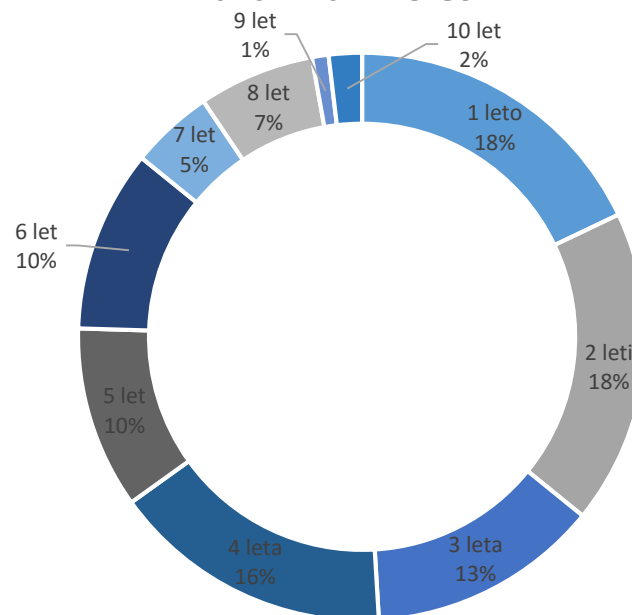
V uvodnem nagovoru smo podjetnikom oz. ustanoviteljem start up podjetij poudarili, da želimo ob 10 obletnici podpore start up-ov ugotoviti kaj so podprta podjetja s strani Sklada, dosegla, kako so se do danes razvijala in kakšen je njihov položaj na trgu.

V mesecu aprilu je spletno raziskavo v celoti izpolnilo 106 anketirancev od 404 dostavljenih anket, kar znaša 26% vzorec.

3.1 Demografske značilnosti analiziranega vzorca start up podjetij

V analiziranem vzorcu 106 start up podjetij je bilo zajetih: 19 podjetij ustanovljenih v letu 2015, 19 v letu 2014, 14 v letu 2013, 17 v letu 2012, 11 v letih 2011 in 2010, 5 v letu 2009, 7 v letu 2008, 1 podjetje v letu 2007 in 2 podjetja v letu 2006. *Slika 1* prikazuje deleže posameznih starostnih skupin start up podjetij vključenih v analiziran vzorec. Ugotovimo lahko, da je bila večina anketiranih start up podjetij (76%) mlajša od 5 let, torej sodijo v skupino mladih podjetij, pri čemer je bilo 18% podjetij mlajših od 1 leta, kar pomeni, da so bili čista zagonska podjetja.

Slika1 : Starostna struktura start up-ov vključenih v analiziran vzorec

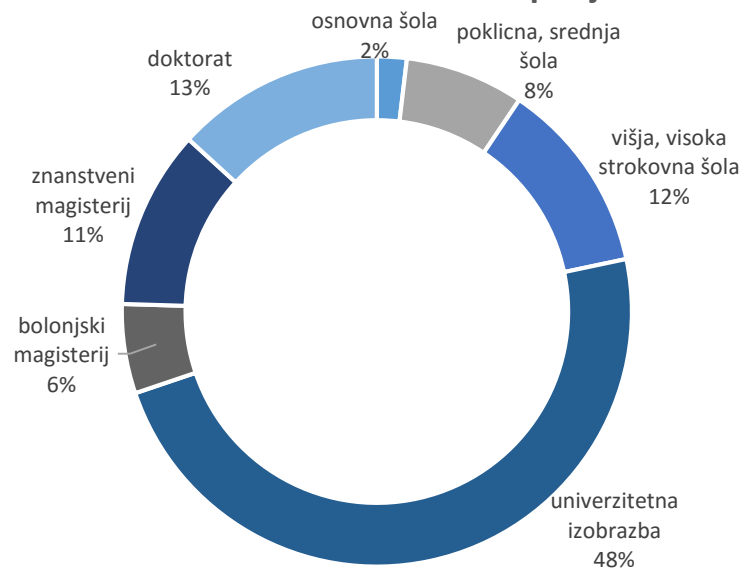

Start up podjetja delujejo po celotni Sloveniji. **Največ podjetij prihaja iz Ljubljane (38%)**, Maribora (8%), Celja (6%), Kranja (5%) in Nove Gorice (2%). Ostala podjetja (42%) so razpršena po ostalih mestih oz. krajih po Sloveniji.

Večina anketirancev je bila **moškega spola (87%)**, ženskega spola je bilo 13% anketirank. **Večina anketirancev je bila stara med 25 in 44 let (84%)**, 1% anketirancev je bilo starih med 18 in 24 let, 15% anketirancev pa v starostnih skupini 45-64 let.

Po izobrazbeni strukturi ima večina anketirancev višjo/visoko strokovno izobrazbo (13%) in **univerzitetno izobrazbo (50%)**. 6% anketirancev ima končano bolonjsko magistrsko stopnjo, 12% znanstveni magisterij in 14% doktorat. 8% anketirancev ima končano poklicno/srednjo šolo, 2% pa osnovno šolo.

Slika 2: Izobrazbena struktura podjetnikov

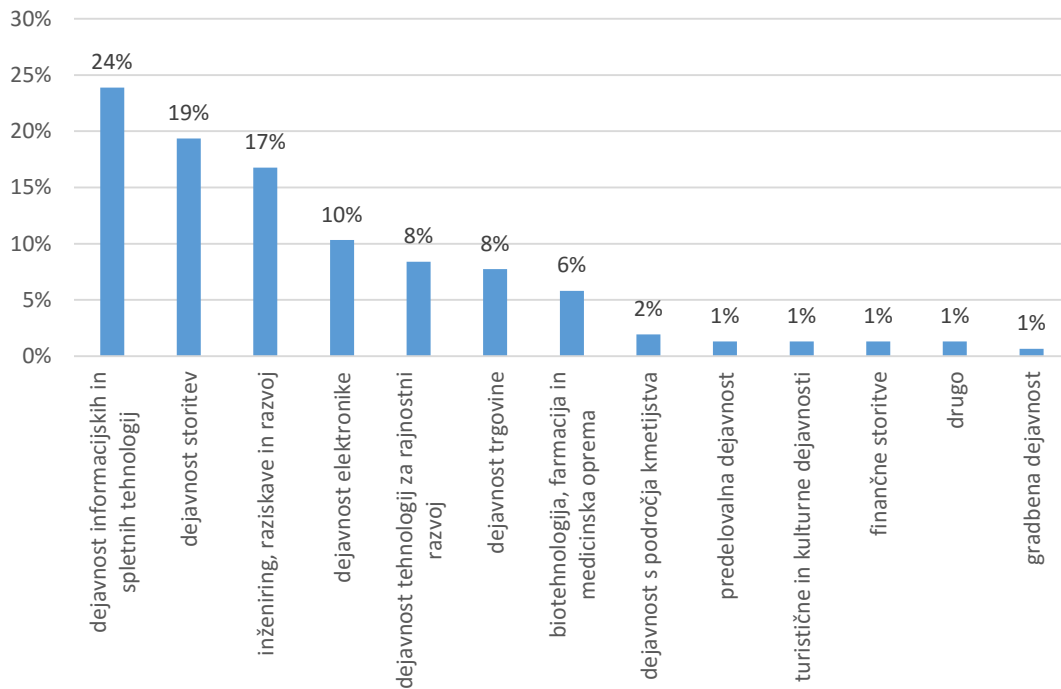

Anketirana start up podjetja so v **94% oblikovana kot družba z omejeno odgovornostjo (d.o.o.)** in v 6% kot samostojni podjetnik (s.p.). **89% podjetij po velikosti spada v skupino mikro podjetij**, 10% v skupino malih podjetij in 1% v skupino srednjih podjetij.

3.2 Ostale značilnosti analiziranega vzorca start up podjetij

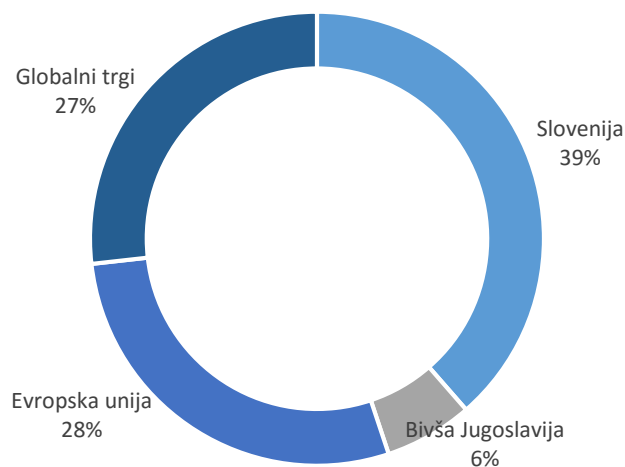
88% anketiranih podjetij deluje v dejavnostih nove ekonomije (informacijska tehnologija, internet, spletne aplikacije, mobilne aplikacije, bioinženiring, nanotehnologija, biotehnologija, napredne in procesne tehnologije...) in 12% v dejavnostih stare ekonomije (proizvodna dejavnost v klasičnih industrijskih panogah).

Slika 3: Struktura dejavnosti analiziranih start up podjetij

Največji delež (**39%**) podjetij deluje le na trgu Republike Slovenije, sledijo globalni trgi, kjer deluje 27% podjetij in trg EU z 28% podjetij, ter trgi bivše Jugoslavije, kjer deluje 6% podjetij.

Slika 4: Razdelitev podjetij po prodajnih trgih

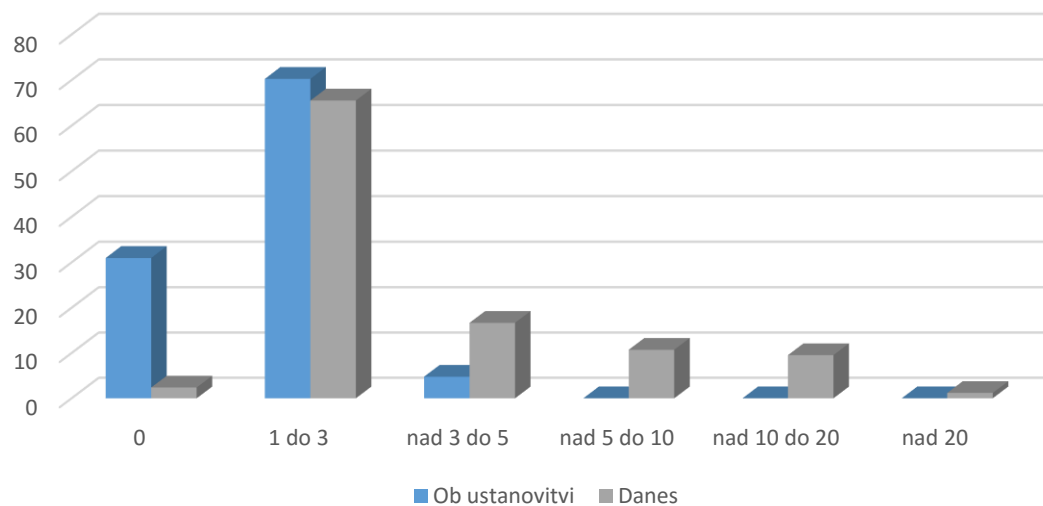
3.3. Analiza poslovanja analiziranih start up podjetij in njihovi načrti za rast

Za start up podjetja je značilno, da v začetku svojega delovanja, torej ob zagonu, izgubljajo denar, in sicer za namene razvoja produkta ali storitve in učinkovitega poslovnega modela. Ob uspešnem vstopu na trg pa lahko start up podjetja hitro zrastejo. Vsaka investicija v podjetju ni nujno, da takoj pokaže pozitivne učinke, ampak lahko traja nekaj let, da podjetje začne ustvarjati vidne učinke, kot je povečanje prihodkov, denarnega toka, delovnih mest...

V letu 2015 so analizirana podjetja **v povprečju ustvarila dobrih 200.000 EUR prihodkov in dobrih 13.000 EUR dobička.**

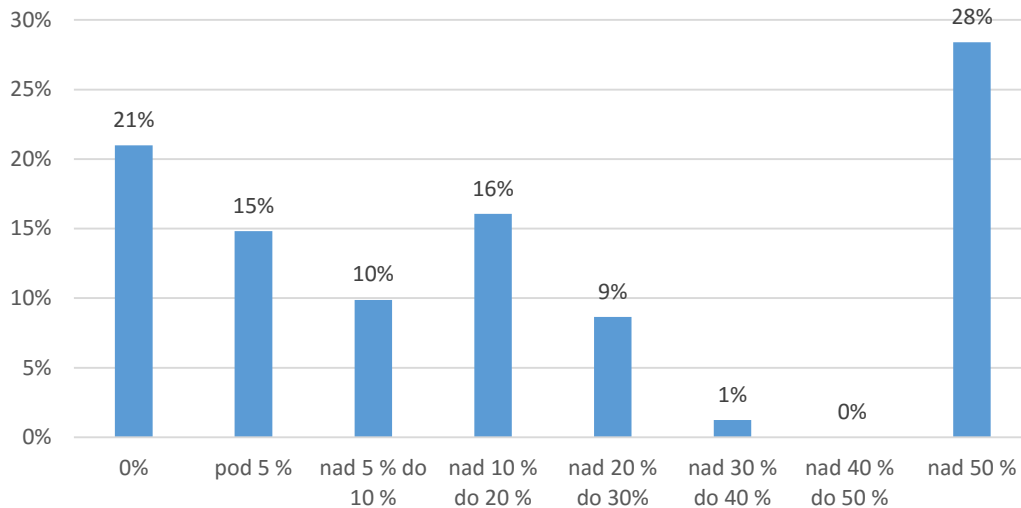
Start up podjetja niso v 29% ob ustanovitvi imela nobenega zaposlenega. Ta odstotek se je do danes zmanjšal na 2%, kar lahko štejemo kot uspeh podjetij. Ob ustanovitvi je 66% analiziranih podjetij zaposlovalo 1 do 3 zaposlene. Ta odstotek je do danes padel na 62%. Ob ustanovitvi je samo 4% podjetij zaposlovalo nad 3 do 5 ljudi, danes pa se je ta odstotek dvignil na 36%.

Slika 5: Prikaz povečanja števila zaposlenih po skupinah

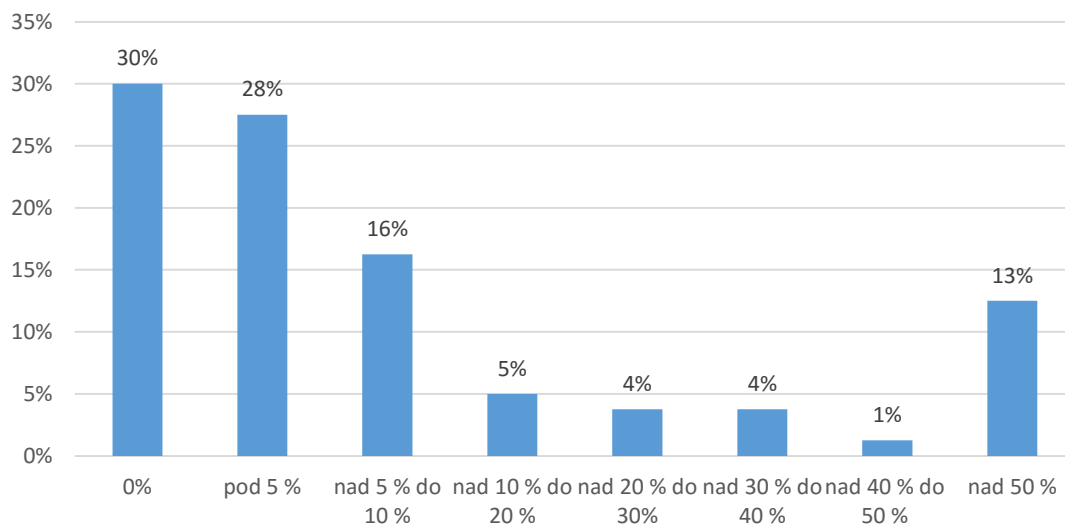
Analizirana start up podjetja so ocenila svojo **povprečno rast prodaje** v zadnjih 5 letih za zelo uspešno, saj je **30 (28%) podjetjem prodaja zrasla nad 50%**. 22 podjetjem povprečna prodaja ni zrasla niti 1 %. 16 podjetjem je povprečna prodaja zrasla manj kot 5 %, 10 podjetjem nad 5 % do 10 %, 17 podjetjem nad 10 % do 20 %, 9 podjetjem nad 20 % do 30 % in 1 podjetju nad 30 % do 40 %. V razredu nad 40 % do 50 % ni bilo nobenega analiziranega podjetja.

Slika 6: Povprečna stopnja rasti prodaje v zadnjih 5 letih

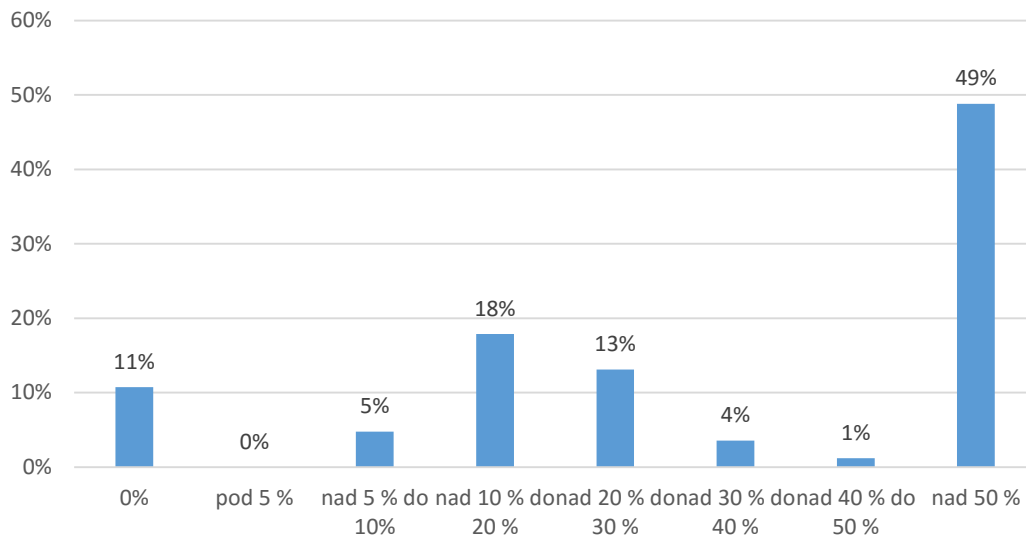
Analizirana start up podjetja so ocenila svojo **povprečno rast dobička** v zadnjih 5 letih za uspešno. 32 (30%) podjetjem dobiček v zadnjih petih letih ni zrasel. 29 (28%) podjetjem je zrasel v povprečju pod 5%. 17 (16%) podjetjem je zrasel nad 5 % do 10%. 14 (14%) podjetjem je zrasel nad 10 % do 50 % in **13 podjetjem nad 50 %**.

Slika 7: Povprečna stopnja rasti dobička v zadnjih 5 letih

Za uspešno rast in razvoj start up podjetij je ključnega pomena vlaganje v raziskave in razvoj. Podjetja to področje različno dojemajo, saj se nekaterim ne zdi pomembno, večina podjetij pa nameni kar velik del svojih sredstev v te namene. Analizirana podjetja vidijo velik pomen v raziskavah in razvoju, saj **49% podjetij nameni nad 50 % deleža prihodkov za R&R**. Kljub pomembnosti tega področja, je še vedno 11 % podjetij, ki za raziskave in razvoj ne namenijo nič. 5 % podjetij nameni za R&R nad 5 % do 10 % deleža prihodkov, 18 % podjetij nad 10 % do 20 %, 13 % podjetij nad 20 % do 30 %, 4 % podjetij nad 30 % do 40 % in 1 % podjetij nad 40 % do 50 %.

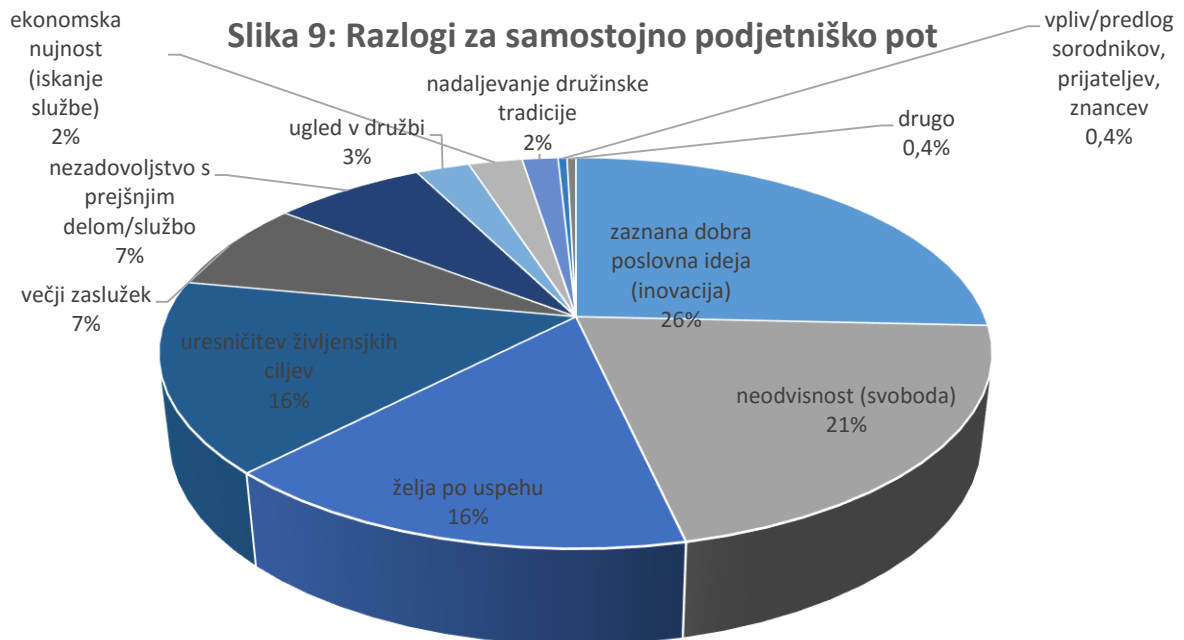
Slika 8: Delež prihodkov namenjenih za raziskave in razvoj v zadnjih 5 letih

3.4. Analiza razlogov za podjetniško pot

Kulturne in družbene norme v okolju lahko vplivajo na odločitev posameznika, da se odloči za podjetniško pot ali pa ga pri tem uresničevanju zavirajo. Družbene vrednote, ki se odražajo v javnem mnenju ljudi, so odraz zgodovinsko pogojenih kulturnih in družbenih norm, sooblikujejo primernost in sprejemljivost ukrepov ekonomske politike in so pomemben sooblikovalec podjetniškega okolja. Slovenija se uvršča približno na sredino lestvice v svetovnem in v evropskem merilu glede na delež ljudi, ki menijo, da je začeti s podjetništvom dobra izbira kariere (53,7%) – vir: GEM Slovenija 2015

Podjetniki, ki jih je analiziral Sklad v svoji anketi, so se za svojo podjetniško pot odločali iz različnih razlogov. Največ, **26 % podjetnikov se je za podjetniško pot odločilo zaradi znane dobre poslovne ideje**. 21 % zaradi neodvisnosti, 16 % zaradi želje po uspehu in uresnitvi življenjskih ciljev, 7 % zaradi želje po večjem zaslužku in nezadovoljstvu oz. delom v prejšnji službi, 3 % zaradi ugleda v družbi in le 2 % zaradi ekonomske nujnosti. 2% podjetnikov je želelo nadaljevati družinsko tradicijo, 0,4 % je začelo s podjetništvom zaradi vpliva sorodnikov in prijateljev in 0,4% zaradi drugih razlogov.

Analizirana podjetja oz. podjetniki, ki so s pomočjo spodbud Sklada pričeli svojo podjetniško pot so v **73% pred ustanovitvijo preverili tržno uspešnost proizvoda oz. storitve**. 27 % podjetnikov tega za svoj proizvod oz. storitev ni storilo.

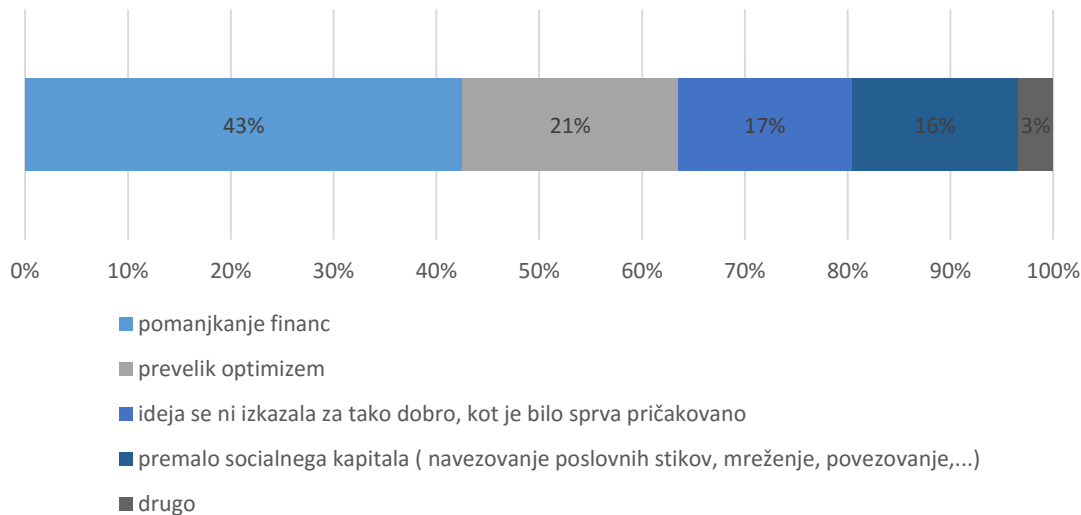
Vsak začetek zahteva tudi določen čas namenjen podjetniški ideji. Anketirani podjetniki so v **58 % dnevno namenili svoji ideji več kot 10 ur na dan**. 9 % podjetnikov je dnevno namenilo nad 9 ur do 10 ur na dan, 14 % podjetnikov je dnevno namenilo nad 8 do 9 ur svojega časa dnevno, 9 % podjetnikov nad 7 do 8 ur na dan in 8 % podjetnikov manj kot 7 ur na dan.

Vsi vemo, da je za odločitev vstopiti na podjetniško pot potrebno kar nekaj poguma, upanja, znanja, sredstev in še česa, so naši anketiranci svojo pot pričeli s pomočjo in podporo drugih: **30 % so pri ustanovitvi start up podjetja pomagali prijatelji**, 29 % družina, 18 % znanci, 12 % nihče, 9 % sorodniki in 4 % drugi. Glede finančnih sredstev je bila slika nekoliko drugačna: **60 % podjetnikov je ustanovitev podjetja financiralo z lastnimi prihranki**, 9 % podjetnikov je v podjetje vložilo finančni vložek staršev

ali prijatelj, 8 % podjetnikov je prejelo vložek poslovnih angelov, 7 % podjetnikov pa je ustanovilo podjetje z bančnimi sredstvi ali drugimi viri.

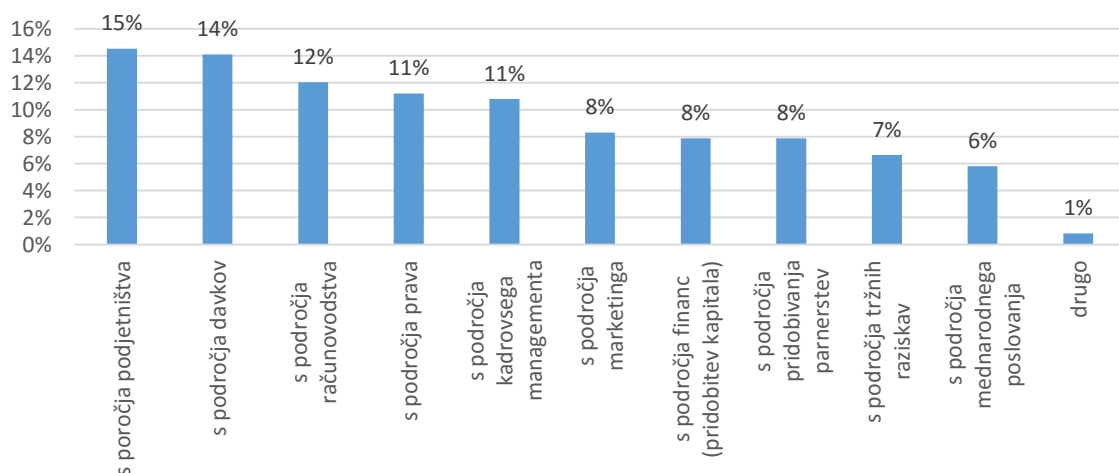
Vsako novo pot in idejo spremljajo tudi ovire. Analizirani podjetniki so kot največjo težavo oz. oviro na začetku poti izpostavili **pomanjkanje financ**, saj je je kar **43 % podjetnikov** srečalo s tem problemom. 21 % jih je kot oviro opredelilo prevelik optimizem, 17 % podjetnikom pa se njihova ideja ni izkazala za tako dobro, kot so pričakovali, 16 % podjetnikov pa je na začetku poti imelo premalo socialnega kapitala. 3 % podjetnikov se je srečevalo z drugimi ovirami.

Slika 10: Ovire na začetku podjetniške poti

Anketirance smo tudi povprašali na katerih področjih jim je primanjkovalo največ znanja in izkušenj. 15 % podjetnikov je imelo največ težav s področja podjetništva. Glede na to, da so se podjetniške poti komaj lotevali, je ta odgovor logična posledica. 14 % podjetnikov je imelo največ težav s področjem davkov, 12 % s področja računovodstva, 11 % podjetnikov s področjem prava in kadrovskih managementom, 8 % podjetnikov s področja marketinga, financ in pridobivanjem partnerstev, 7 % podjetnikov s področja tržnih raziskav, 6 % s področja mednarodnega in 1 % z drugimi področji.

Slika 11: Področja, kjer je anketirancem primanjkovalo znanja in izkušenj

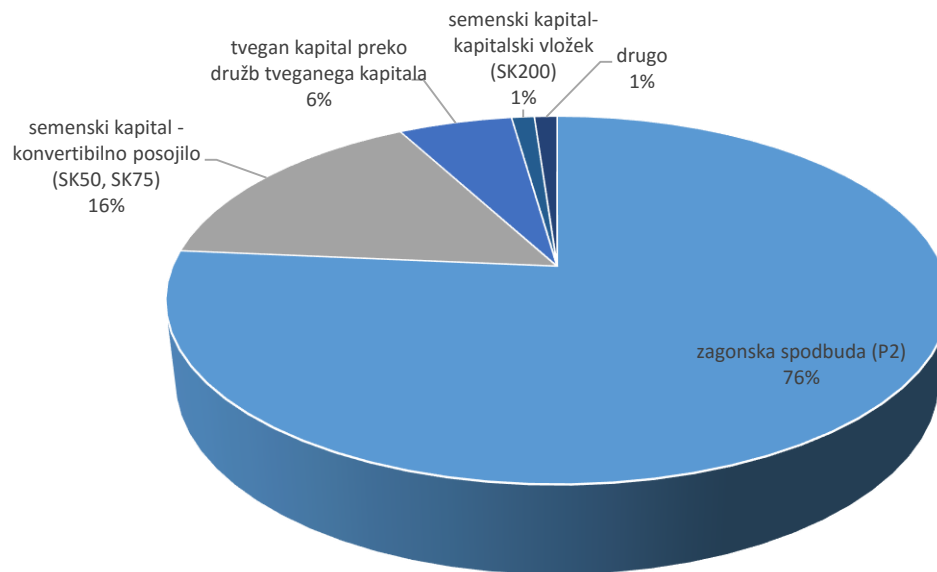

3.5. Pomen Sklada za začetek podjetniške poti analiziranih start up-ov

Slovenski podjetniški Sklad je v obdobju 2006-2015 podprl 628 Start up podjetij s 44,5 mio EUR sredstev (zagonke spodbude, semenski kapital, venture kapital). Ob izvedbi ankete je bilo na trgu (še vedno delujočih) 546 oz. 87% podjetij. Anketo smo poslali na 404 znane naslove preživelih podjetij, od katerih smo, kot že rečeno prejeli 26% odgovorov, ki smo jih analizirali.

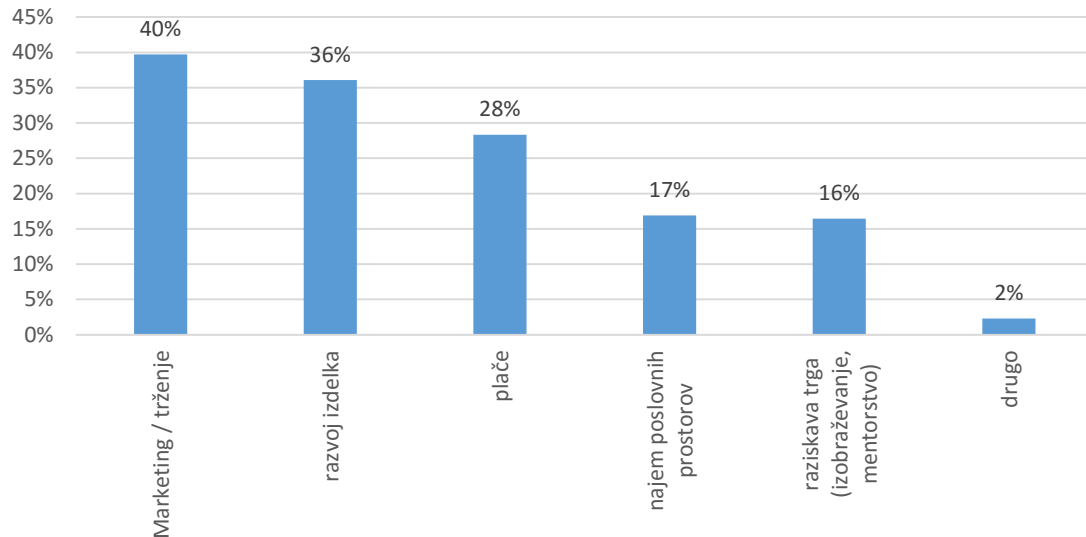
Analizirana podjetja so v 76 % primerov koristila zagonke spodbude Sklada (P2), 16% primerov semenski kapital (SK 50 in SK 75), 6 % primerov tvegan kapital preko DTK-jev, 1 % semenski kapital (SK 200) in 1 % primerov druga sredstva.

Slika 12: Finančne spodbude Sklada anketiranim start up-om

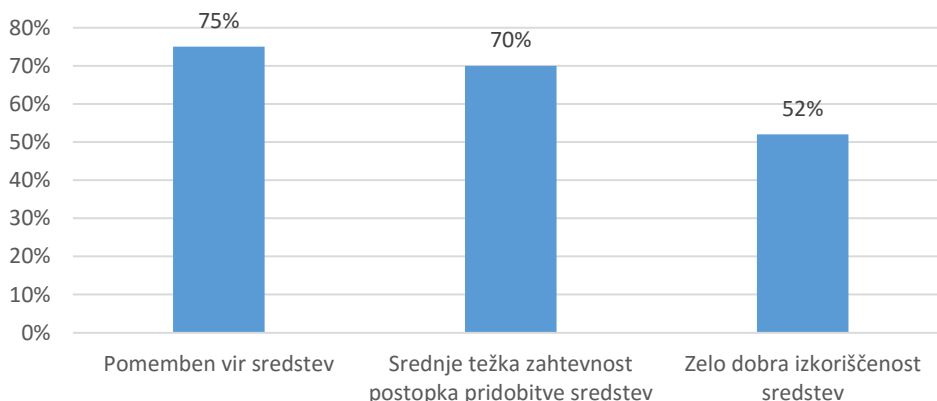
Analizirana podjetja so v 45 % prejela med 54.000 in 75.000 EUR sredstev Sklada, 44 % podjetij do 54.000 EUR sredstev, 5 % med 75.000 in 200.000 EUR sredstev in 6 % podjetij več kot 200.000 EUR sredstev. Podjetja so zagonska sredstva uporabila za različne namene: 40 % podjetij je sredstva porabila za marketing oz. trženje, 36 % podjetij je sredstva porabila za razvoj izdelka, 28 % podjetij za plače, 17 % podjetij za najem poslovnih prostorov, 16 % za raziskave trga (izobraževanje, mentorstvo) in 2 % podjetij za druge namene.

Slika 13: Namen porabe sredstev Sklada

Analizirali smo nekaj vprašanj glede pomena sredstev Sklada, ki pa smo jih strnili v tiste najpomembnejše točka: **75 % podjetnikov je menja, da so jim bila sredstva sklada pomemben vir financiranja**; 70 % podjetjem se je postopek pridobitve sredstev zdel srednje težek po zahtevnosti; 52 % podjetnikov je mnenja, da so sredstva Sklada zelo dobro izkoristili.

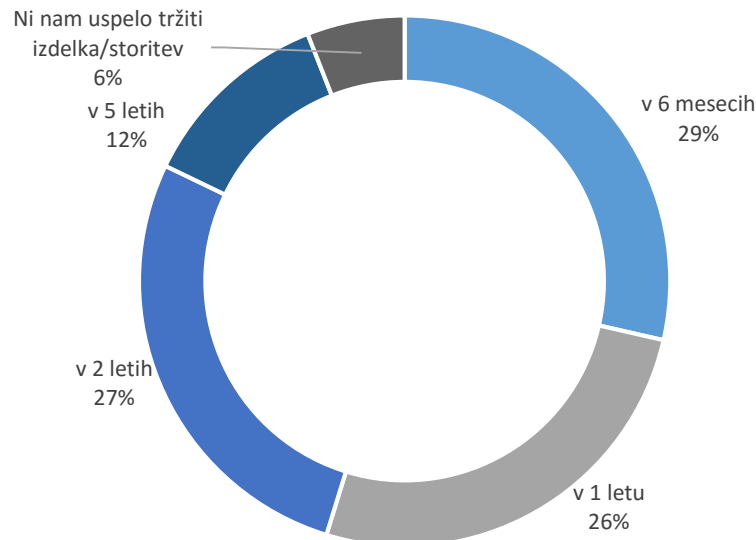
Slika 14: Pomen sredstev Sklada za anketirane start up-e

Kot že uvodoma rečeno, je za start up podjetja značilno, da ob zagonu praviloma izgubljajo denar, vendar lahko o uspešnem vstopu na trgu hitro zrastejo. Analizirane start upe smo povprašali za

opredelitev časa od ustanovitve podjetja do začetka trženja izdelka oz. storitve in pridobivanja prihodkov od ideje. Največji delež analiziranih start upov (**29%**) je že v **6 mesecih uspelo vstopiti z izdelkom/storitvijo na trg** in z njim začelo pridobivati prihodke. 26 % podjetij je to uspelo v 1 letu, 27 % v 2 letih, 12 % podjetij v 5 letih, 6 % podjetij pa ni uspelo plasirati izdelka na trg.

Slika 15: Čas start upov od ustanovitve podjetja do trženja izdelka oz. storitev ter pridobivanja prihodkov

3.6. Nekaj nasvetov (Tag line-ov) za bodoče start up-ovce

Vztrajaj pri svojih idejah.

Bodi pogumen in naj te nevoščljivost drugih ne odvrne od cilja.

Druži se z ljudmi, ki vedo o poslu več kot ti.

Vključi se v start up okolje in oceni svojo idejo.

Stopi iz cone udobja, poveži se z drugimi in realiziraj svojo idejo.

Testiraj trg, preveri potencial, naredi dobro marketinško strategijo.

Bodi kritičen do sebe in svoje ideje.

4. Primeri dobrih praks

4.1. Podjetje Cosylab d.o.o.

Prejemnik zagonskih sredstev **P2A 06** za razvoj in trženje novih krmilnikov.

Podjetje izdeluje in zagotavlja sisteme integracije in kupcu prilagojene rešitve na področju iskanja rešitev za zdravljenje rakavih obolenj. Zaposlujejo več kot 75 znanstvenikov in fizikov, strokovnjakov za razvoj in integracijo elektronike in programske opreme. Delujejo na globalnih trgih (Slovenija, Evropa, Amerika, Azija).

Doseženi učinki podjetja:

Kazalnik	V letu 2006	V letu 2015	Indeks spremembe
Prihodki v EUR	437.790	13.562.977	30,9
Dobiček v EUR	13.061	5.782.857	442,7
Dodana vrednost na zaposlenega v EUR	25.035	141.266	5,5
Zaposleni	17	78	4,6

4.2. Podjetje Telkom-ot d.o.o.

Prejemnik zagonskih sredstev **P2A 07** za izdelavo orodja za reflektor audi A6.

Podjetje se ukvarja s proizvodnjo, razvojem, trženjem in vzdrževanjem orodij za tlačno litje, obrezilnimi orodjih, orodji za brizganje termoplastov, izdelavo kontrolnih in merilnih priprav za preverjanje funkcionalnih karakteristik izdelkov. Zaposlujejo več kot 20 ljudi, imajo sodobno tehnološko opremo in strokoven kader, ki je temelj razvoja družbe. Poslujejo predvsem na evropskem trgu.

Doseženi učinki podjetja:

Kazalnik	V letu 2007	V letu 2015	Indeks spremembe
Prihodki v EUR	290.482	2.531.946	8,7
Dobiček v EUR	19.727	252.467	12,8
Dodana vrednost na zaposlenega v EUR	34.827	58.185	1,7
Zaposleni	6	20	3,4

4.3. Podjetje Optiprint d.o.o.

Prejemnik zagonskih sredstev **P2A 10 in 11** za razvoj inovativnega sistema Optiprint.

Podjetje se ukvarja s cenovno dostopnim in za poslovne uporabnike brezskrbnim najemom barvnih tiskalnikov in multifunkcijskih naprav. Zaposlujejo 17 ljudi in so razvili uspešen poslovni model, ki ga nadgrajujejo z razvojem franšizne skupine. Prisotni so na trgih Slovenije, Hrvaške ter Bosne in Hercegovine.

Doseženi učinki podjetja:

Kazalnik	V letu 2010	V letu 2015	Indeks spremembe
Prihodki v EUR	71.605	1.318.064	18,4
Dobiček v EUR	3.011	299.489	99,5
Dodana vrednost na zaposlenega v EUR	38.642	51.768	1,3
Zaposleni	1	18	18,0

4.4. Podjetje Navteh d.o.o.

Prejemnik zagonskih sredstev **P2A 07, 08 in 09** za razvoj terminala 4. generacije po principu GPS sistema.

Podjetje ustvarja moderno tehnologijo za upravljanje vozil. Organizacijo prevozov omogočajo učinkoviteje, hitreje in lažje za vse udeležence, tako da lahko vsi vedno preverijo kje je vozilo in kdaj prispe na željeno destinacijo. Zaposlujejo 9 ljudi in so ustvarili uspešen poslovni model.

Doseženi učinki podjetja:

Kazalnik	V letu 2007	V letu 2015	Indeks spremembe
Prihodki v EUR	53.670	1.128.350	21,0
Dobiček v EUR	14.994	190.874	12,7
Dodana vrednost na zaposlenega v EUR	59.937	63.869	1,1
Zaposleni	2	9	4,5

4.5. Podjetje Acies bio d.o.o.

Prejemnik zagonskih sredstev **P2A 07 in 08** za nakup opreme za Proof-of-Principle laboratorija.

Podjetje je h kupcem usmerjena raziskovalna organizacija, ki se posveča najsodobnejšim raziskavam v farmacevtski, biotehnični, kemični, kmetijski in živilski industriji. Zaposlujejo 18 strokovnjakov s področja mikrobiologije, molekularne biologije, fermentacije, biokemije in sintetične kemije.

Doseženi učinki podjetja:

Kazalnik	V letu 2007	V letu 2015	Indeks spremembe
Prihodki v EUR	111.450	1.095.248	9,8
Dobiček v EUR	114.296	111.555	0,97
Dodana vrednost na zaposlenega v EUR	57.672	52.761	0,92
Zaposleni	3	18	6,0